

ACHTERGRONDINFORMATIE ASIELZOEKERS EN VLUCHTELINGEN¹²

Vreemdeling, asielzoeker, vluchteling. Deze woorden worden vaak door elkaar gehaald. Daarom wordt onder dit kopje precies uitgelegd wat ze betekenen.

Wie is een vreemdeling?

Een vreemdeling is iemand die in Nederland is en die niet de Nederlandse nationaliteit bezit. De meeste vreemdelingen die voor langere tijd in Nederland verblijven zijn EU-burgers. Vluchtelingen en asielzoekers vormen een bijzondere categorie vreemdelingen. Een asielzoeker heeft een asielverzoek ingediend en hoopt erkend te worden als vluchteling. Zolang er nog geen beslissing is op de asielaanvraag, is iemand asielzoeker. Krijgt iemand asiel en wordt hij dus als vluchteling erkend, dan is hij vluchteling. Uiteraard zijn niet alle vreemdelingen en asielzoekers vluchteling.

Vluchtelingen

Wanneer is iemand een vluchteling? Dit is bepaald in het Vluchtelingenverdrag. De meeste vluchtelingen in Nederland zijn hier ooit als asielzoeker naartoe gekomen. Daarnaast doet Nederland mee aan een internationaal programma om vluchtelingen die elders in vluchtelingenkampen verblijven te her vestigen. Dit zijn de uitgenodigde vluchtelingen.

Gegronde vrees voor vervolging

Volgens het Vluchtelingenverdrag is een vluchteling iemand die in zijn thuisland gegronde vrees heeft voor vervolging. Redenen voor vervolging kunnen zijn ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of seksuele voorkeur. De vluchteling kan in eigen land geen bescherming krijgen tegen deze vervolging. In Nederland krijgt hij een asielvergunning en de garantie dat hij niet wordt teruggestuurd naar zijn eigen land. Verder krijgt hij een aantal bijzondere rechten, zoals toegang tot de arbeidsmarkt. Dat stelt hem in staat een nieuw bestaan op te bouwen.

Erkende vluchtelingen

In Nederland wonen tussen de 200.000 en 250.000 erkende vluchtelingen. De meesten van hen hebben inmiddels de Nederlandse nationaliteit. De meeste vluchtelingen komen uit Irak, Afghanistan, Iran, Somalië en voormalig Joegoslavië.

Uitgenodigde vluchtelingen

Nederland is een van de achttien landen in de wereld die vluchtelingen uitnodigen om zich te komen vestigen. Nederland nodigt per jaar vijfhonderd vluchtelingen uit. Ongeveer honderd daarvan hebben een complexe medische aandoening of handicap.

UNHCR selecteert op kwetsbaarheid

De vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties, de UNHCR, voert het uitnodigingsbeleid uit. Deze selecteert de 'uitgenodigde' vluchtelingen en draagt ze voor.

¹² Deze informatie is verkregen van de website van Vluchtelingenwerk: vluchtelingenwerk.nl/vluchtelingen/vluchtelingen-asielzoekers.php

Hierbij kijkt de UNHCR waar de nood het hoogst is en wie het kwetsbaarst is. De vluchtelingen verblijven meestal in vluchtelingenkampen, in een buurland van het thuisland. In deze kampen is de situatie vaak erbarmelijk en ronduit onveilig.

Asielzoekers

Een asielzoeker is iemand die in eigen land vervolgd kan worden. Hij of zij roept dan de bescherming van een ander land in en vraagt daarmee asiel aan.

Het land waar asiel wordt gevraagd moet nagaan of de asielzoeker valt onder het Vluchtelingenverdrag. Dit gebeurt in de asielprocedure. Als de asielzoeker erkend wordt als vluchteling, staat het vast dat hij of zij vluchteling is. Zolang een asielzoeker in Nederland nog in de asielprocedure is, geldt voor hem een apart huisvestingssysteem met beperktere rechten ('opvang').

Asielaanvragen in Nederland: In 2009 vroegen 14.905 mensen in Nederland asiel aan. Ongeveer de helft van de asielzoekers krijgt uiteindelijk een vergunning.

Alleenstaande minderjarige asielzoekers: een kwetsbare groep

Kinderen die zonder ouders of voogd in Nederland asiel aanvragen, zijn extra kwetsbaar en verdienen daarom extra bescherming. Deze zogeheten alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's) volgen dezelfde procedure als andere asielzoekers. Maar als hun aanvraag wordt afgewezen, mogen ze toch vaak tot hun achttiende in Nederland blijven, omdat er voor hen speciaal beleid is.

Ama of amv?

De termen alleenstaande minderjarige asielzoeker (ama) en alleenstaande minderjarige vreemdeling (amv) worden vaak door elkaar gebruikt. Maar wat is nu het verschil tussen beide? Juridisch is het juist om te spreken van een 'ama' zolang de minderjarige nog in de asielprocedure zit. De vreemdeling is dan asielzoeker. Zodra de vergunning wordt verleend 'als alleenstaande minderjarige vreemdeling', kan worden gesproken van een 'amv'.

Op 1 april 2001 is de nieuwe Vreemdelingenwet in werking getreden. Daarin wordt voor het eerst de term amv gebruikt. De reden hiervoor is dat de vergunning die een alleenstaande minderjarige uiteindelijk krijgt in de wet is opgenomen onder de reguliere vergunningen - dus vergunningen voor vreemdelingen - en niet meer onder de asielvergunningen - vergunningen voor asielzoekers.

Voor minderjarigen in de asielprocedure gebruikt VluchtelingenWerk de term 'ama'. Hiermee wordt benadrukt dat bij de beoordeling van asielverzoeken van minderjarigen ook goed moet worden gekeken naar zogenaamde asielaspecten. Het gebeurt te vaak dat er niet genoeg wordt doorgevraagd over het asielverhaal waardoor de alleenstaande minderjarige (slechts) een tijdelijke amv-vergunning krijgt.

Hoe gaat de procedure in z'n werk?

Als een alleenstaande jongere in Nederland asiel aanvraagt, beoordeelt de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) of hij een asielvergunning kan krijgen. Is dat niet het geval, dan kijkt de IND of hij zich zelfstandig kan handhaven in zijn herkomstland en zo niet, of er daar opvang is. Kan de jongere zichzelf niet redden en is er ook geen opvang, dan krijgt hij een reguliere vergunning (een vergunning als alleenstaande minderjarige vreemdeling).

Uit welke landen komen ama's?

De grootste groepen ama's zijn afkomstig uit Somalië, Afghanistan, Irak, China en Guinee. Chinese ama's krijgen bijna nooit een vergunning, want in het Nederlandse beleid is vastgelegd dat de Chinese weeshuizen geschikt zijn om hen op te vangen bij terugkeer. Bijna altijd worden de jongeren Nederland binnengebracht door mensensmokkelaars. Soms is het vermoeden dat deze smokkelaars hen ook in Nederland nog lastig blijven vallen. In dat geval kan een jongere huisvesting krijgen in een speciale woongroep, waar niemand zo maar in of uit kan lopen.

Voor uitgebreide info zie publicatie 'Vluchtelingen in getallen 2011' van Vluchtelingenwerk Nederland:

vluchtelingenwerk.nl/vluchtelingen/vluchtelingen-in-getallen.php

LEERSTIJLEN

Leren en leerstijlen

Leren bestaat uit een aantal leermomenten:

- Ervaringen opdoen
- Nadenken over de ervaringen en tot een oordeel komen
- De theorie bekijken en tot kennis en inzicht komen
- Nieuwe inzichten uitproberen in de praktijk

Dat betekent niet dat iedereen bovenstaande momenten achtereenvolgens doorloopt. Waar de een start met de theorie, wil een ander eerst uitvoeren. Waar men begint, wordt bepaald door de leerstijl die iemand heeft, de persoonlijke voorkeur. Een leerstijl is niet altijd even effectief. Reflecteren op de eigen leerstijl is van belang om verder te komen. De manier waarop lerenden nieuwe kennis en vaardigheden verwerven, verschilt. De een is meer auditief ingesteld, de ander meer visueel. Door te kijken naar hoe iemand leert, kun je effectiever begeleiden. In de praktijk blijkt het lastig dit uit te vinden.

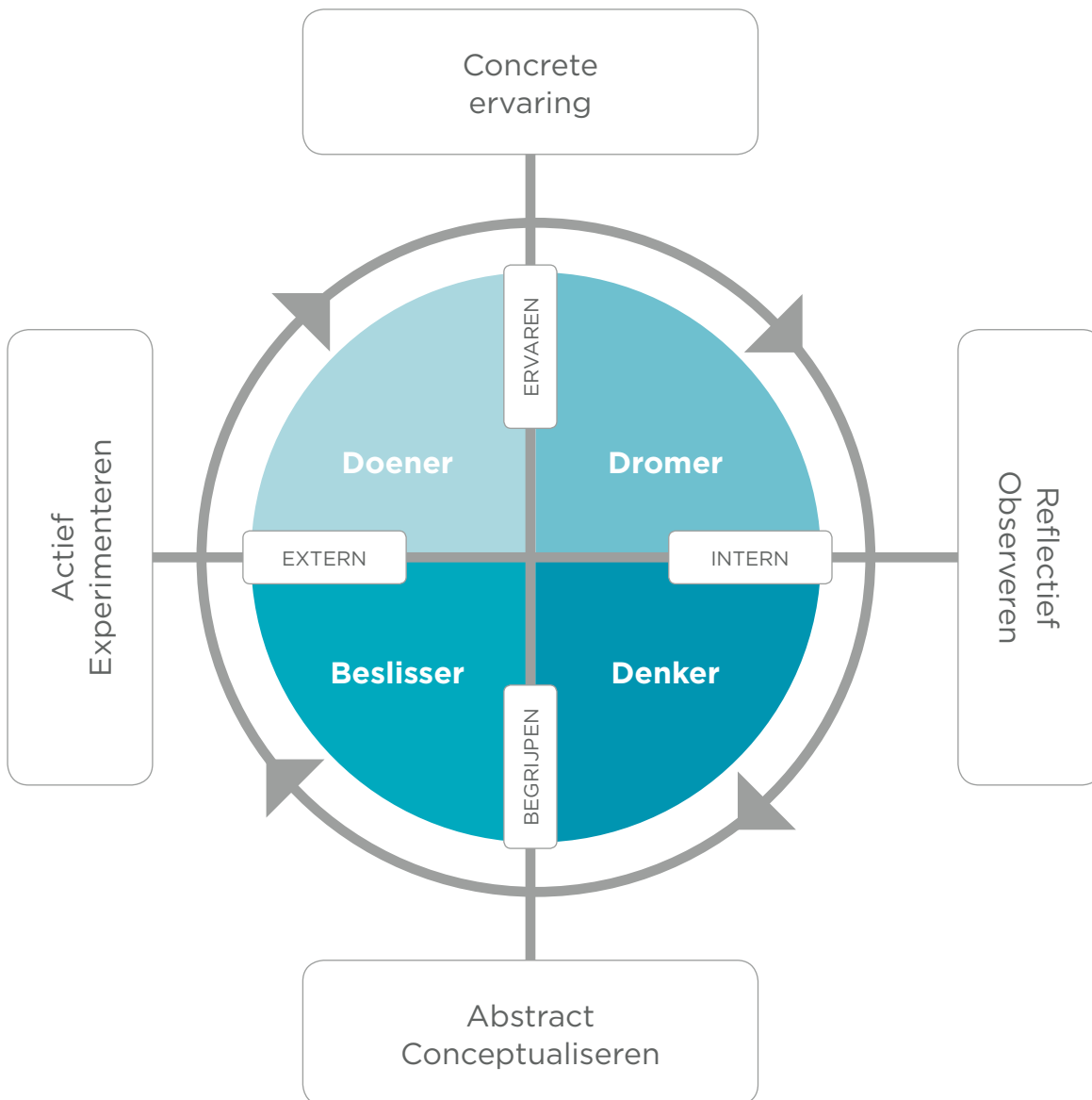
Valkuil: je eigen voorkeursstijl toepassen

Hieronder gaan we kort in op de theorie van Kolb over leerstijlen. Ook verwijzen we naar instrumenten om je eigen leerstijl te leren kennen.

Uit het voorgaande is wel duidelijk geworden dat je zoveel mogelijk uitgaat van de deelnemer. Een taalvrijwilliger heeft een eigen 'voorkeursstijl' en het kan uit gewoonte gebeuren dat je dezelfde leerstijl van de deelnemer verwacht. Dat is vaak niet het geval.

Kolb

David Kolb gaat in zijn theorie uit van 4 stappen in het leren (concreet ervaren, observeren en reflecteren, abstract conceptualiseren en abstract experimenteren). Iedereen doorloopt deze stappen om tot leren te komen, maar afhankelijk van het type leerder dat iemand is, start hij of zij met een andere stap.

Kolb onderscheidt de volgende leerstijlen:

Leerstijl	Kernwoorden	Leert het beste van...
Doener Accomoderen	Wat is er nieuw? Ik ben in voor alles in.	<ul style="list-style-type: none"> • directe ervaring, dingen doen • nieuwe ervaringen, het oplossen van problemen • in het diepe gegooid worden met een uitdagende taak
Bezinner Divergeren	Ik wil hier graag even over nadenken	<ul style="list-style-type: none"> • activiteiten waar ze de tijd krijgen, gestimuleerd worden • (achteraf) na te denken over acties • als de mogelijkheid wordt geboden eerst na te denken en dan pas te doen • beslissingen nemen zonder limieten en tijdsduur
Denker Assimileren	Hoe is dat met elkaar gerelateerd?	<ul style="list-style-type: none"> • gestructureerde situaties met duidelijke doelstellingen • (congressen, colleges, boeken) • als ze de tijd krijgen om relaties te kunnen leggen met kennis die ze al hebben • situaties waar ze intellectueel uitgedaagd worden • de kans krijgen vragen te stellen en de basismethodologie, logica etc. te achterhalen • theoretische concepten, modellen en systemen
Beslisser Convergeren	Hoe kan ik dit toepassen in de praktijk?	<ul style="list-style-type: none"> • activiteiten waar een duidelijk verband is tussen leren en werken • ze zich kunnen richten op praktische zaken • ze technieken worden getoond met duidelijke praktische voorbeelden • ze de kans krijgen dingen uit te proberen en te oefenen onder begeleiding van een expert

Zie verder:

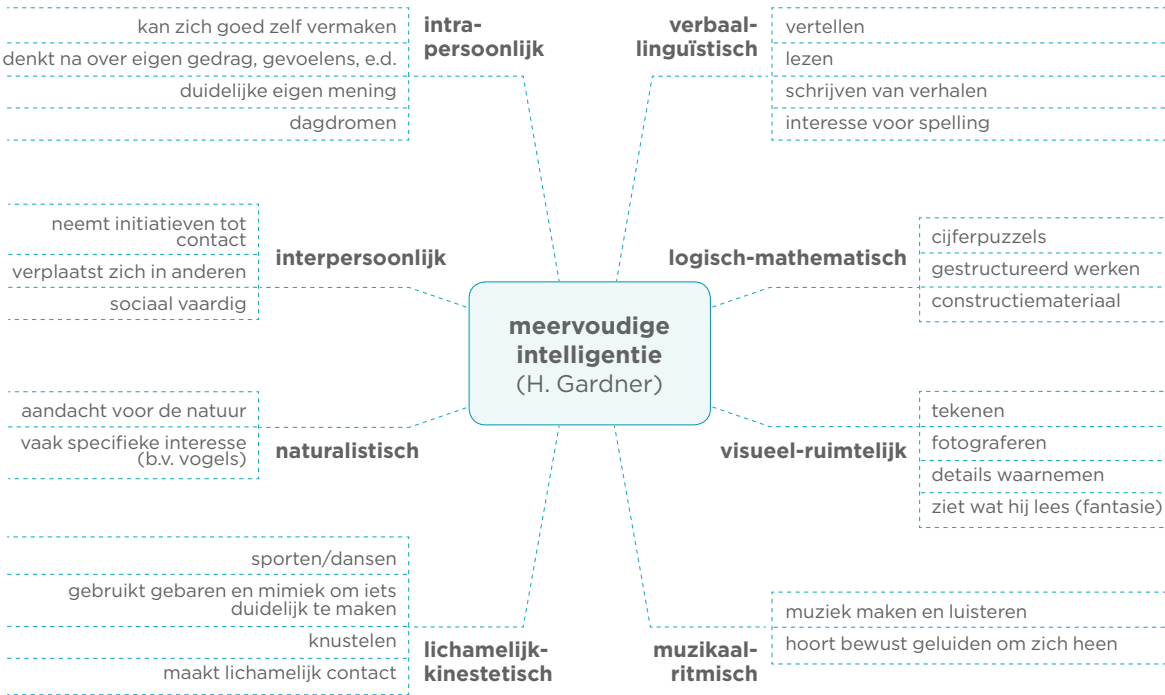
- thesis.nl/thesis15/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=4&Itemid=4
- leren.nl/artikelen/2003/leerstijlen.html

Test:

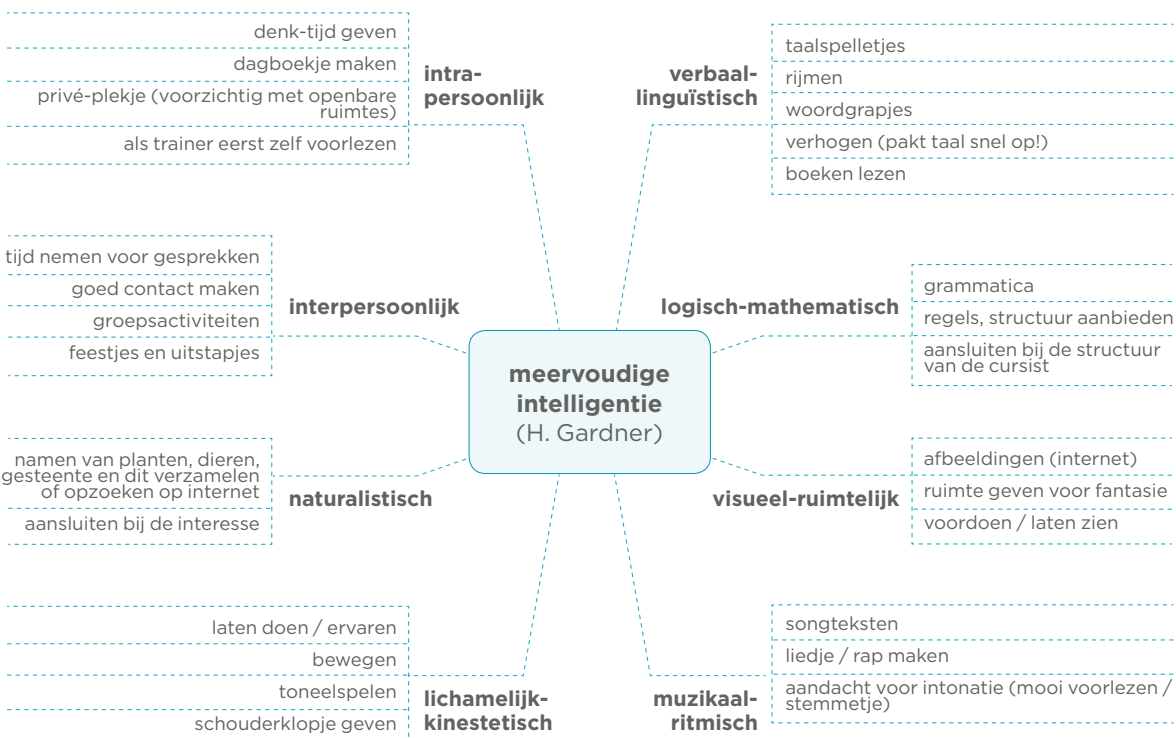
thesis.nl/thesis15/index.php?option=com_db8kolb&Itemid=6

Gardner

Wat de cursist goed kan / graag doet?

Hoe sluit jij als trainer hierbij aan?

Grenzen als taalvrijwilliger

Als taalvrijwilliger kom je veel diversiteit tegen:

- binnen de doelgroep waar je mee werkt
- in welke achtergronden en ervaringen de deelnemers meebrengen
- in manieren waarop mensen naar de wereld kijken (jijzelf en je deelnemer)
- in de manier waarop mensen leren

Als taalvrijwilliger sluit je je aan bij de wensen en mogelijkheden van jouw deelnemer. Met jouw aandacht en bemoediging help je de deelnemer een stap verder. Er gaat wederzijdse betrokkenheid ontstaan. Het kan zijn dat je vanuit de taalvrijwilliger – deelnemerrelatie ook over andere zaken komt te spreken. Het is goed je dit te realiseren. Hoe ver wil je daarin gaan? Hoe houd je daar zelf de regie in?

Hieronder een paar voorbeelden die kunnen voorkomen in het contact tussen jou als taalvrijwilliger en je deelnemer. Je kunt voor jezelf eens nagaan hoe jij in dit soort situaties zou handelen.

- Jouw deelneemster vraagt of je meegaat naar haar doktersafspraak omdat ze zelf niet zo goed kan zeggen wat er aan de hand is.
- Jouw deelnemer vraagt of je hem wil uitleggen wat er in een brief van de gemeente staat.
- Jullie bezoeken samen een museum. Jouw deelnemer wil jouw entreegeld betalen.
- Jouw deelneemster vertrouwt jou toe dat het thuis niet goed gaat, tussen haar en haar man. Ze vraagt jou om hulp.

Je bent begonnen als taalvrijwilliger, maar in bovenstaande situaties wordt op een ander vlak een beroep op jou gedaan. De coördinator van jouw vrijwilligersorganisatie kan je helpen om te bepalen hoe je kunt en wilt handelen in dit soort situaties. Het is belangrijk dat je je eigen grenzen bepaalt en duidelijk aangeeft.

Enkele tips:

- Als jouw deelnemer met een vraag komt die buiten jouw taak als taalvrijwilliger valt, neem dan de tijd om erover na te denken. Je kan aangeven dat je er over na wil denken en dat je er de volgende keer op terug komt. Raadpleeg ook je coördinator.
- Ga na wat jouw gevoel jou zegt. Gebruik jouw intuïtie als kennisbron.
- Kijk in hoeverre je het antwoord in het kader van jouw werk als taalvrijwilliger kan inrichten. ‘Een brief van de gemeente’ kan zich uitstekend lenen voor oefenen met taal. Het is dan wel belangrijk dat duidelijk is dat de verantwoordelijkheid voor wat er in de brief staat en wat er wordt gevraagd bij de deelnemer ligt.
- Als er te vaak vragen komen die buiten jouw taken als taalvrijwilliger om gaan, benoem je dat. Geef aan waar jouw grenzen liggen. Misschien kan je helpen met doorverwijzen naar iemand, een instantie die meer mogelijkheden heeft om bij de hulpvraag te helpen.

LEZEN, DOE HET MAAR¹³

1. Een tekst zonder voorbereiding (hardop) laten lezen levert weinig op: het langetermijngeheugen moet eerst geactiveerd worden om de woordherkenning sneller te laten plaatsvinden. Een gesprek vooraf over de inhoud, over eventuele afbeeldingen, over de moeilijke woorden die erin voorkomen, doet wonderen.
2. Het hoofdprobleem van veel beginnende lezers is dat zij passief proberen te decoderen, zonder gerichtheid op betekenis en met onvoldoende vaardigheid in snel decoderen als hulpmiddel bij de woordidentificatie. Decoderen als hoofdstrategie moet vervangen worden door een leesstrategie: hypothese over de mogelijke inhoud, controle door middel van de afgedrukte woorden, woorddelen en letters, en een verbeterde nieuwe hypothese. Voor de educatief werker betekent dit dat hij de lezer niet de kans geeft tot decoderen, maar bijvoorbeeld door voorzeggen het tempo opdrijft, zodat meer betekenisgerichtheid naar voren kan komen.
3. Het langzaam hardop voorlezen, waar bij mensen uit de groep kunnen meelesen, is in een bepaalde fase ook effectief om de falende decodeerstrategie uit te bannen.
4. Het lezen kan regelmatig onderbroken worden door te vragen naar de betekenis van het gelezen stuk en te vragen naar het vermoedelijk vervolg.
5. Het lezen kan ook onderbroken worden door aandacht te vragen voor de vormkant van het lezen: de voor- of achtervoegsels die voorkwamen en ook voorkomen in andere woorden die de groep kent. Ook een spellingeigenaardigheid kan toegelicht worden. Van groot belang hierbij is dat de voorbeelden, waar mogelijk, door de deelnemers aangedragen worden. Waar door anderen aangedragen analogierijen kennelijk niet werken (Reitsma, 1988), wordt het eigen taalvermogen terdege geoefend wanneer mensen uit hun eigen lexicon woorden moeten opdiepen die bepaalde fonologische kenmerken vertonen, omdat dan meerdere componenten van hun taalsysteem tegelijk actief zijn.
6. Een belangrijke taak van de educatief werker is het betekenisveld rondom begrippen uit de tekst te verduidelijken: laten zien wat er nog meer samenhangt met het in de tekst voorkomend begrip en verbanden leggen met verwante begrippen.

---

13 Bron: Jos Ruijs (2009) Lezen doe het maar. Stichting Alfabeteter

7. Hardop lezen is bepaald niet de zuiverste vorm van lezen. In het taalgebruikers-model valt te zien dat daarbij niet alleen de weg van de fonologische kant - de letters - naar de betekenis in het conceptueel systeem van de taalgebruiker afgelegd wordt, maar ook de weg terug naar de fonologische kant: de klanken. Geen wonder dat een beginnend lezer daar moeite mee heeft. Het merkwaardige feit doet zich daarbij voor dat een geoefend lezer hardop kan voorlezen zonder dat de betekenis ontcijferd wordt. Denk aan het voorlezen van een tekst aan kinderen, of het hardop, onvoorbereid lezen van een flink stuk moeilijke tekst. Bij beide kan het voorkomen dat de betekenis van de tekst niet gevat wordt, terwijl het 'lezen' doorgaat.

8. Binnen het geheel van een zich ook op abstract niveau ontwikkelende taal wordt ook anders tegen een fout aangekeken. Een fout, zoals een afwijkende spelling, is niet langer een tekortkoming, maar een aanduiding van het stadium waarin het taalproces zich bevindt. Het gaat hierbij niet om een woordenspel, maar om een rotsvaste overtuiging die deelnemer en docent dienen te hebben. Zo wordt voorkomen dat gefixeerdheid op fouten dezelfde werking houdt als in het primaire leerproces: zij belemmert meer dan zij verduidelijkt.

Ik vat de leestechnische problematiek van de lezer in de onderste regionen van de basiseducatie nog eens samen. Van de twee hoofdwegen die tot betekenisidentificatie leiden, functioneert de weg van het decoderen zo slecht dat de weg van de betekenisvollere strategie niet aan functioneren toekomt. De enige weg lijkt om door overwaardering van de betekenisstrategie het proces in ieder geval op gang te brengen. Voortdurende aandacht voor de fonologische component is daarbij noodzakelijk. De moeilijkheid daarbij is dat deelnemers daar zwak in zijn en emotioneel buitengewoon kwetsbaar.

